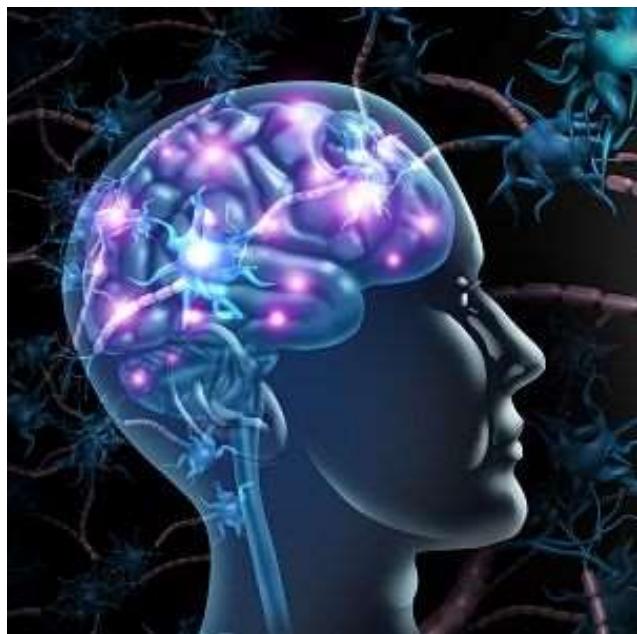

Frónesis

Revista de les lletres, les arts i les ciències

CENTRE D'ENSENYAMENT
SECUNDARI JOAN MARAGALL

Guifré, 300

08912 Badalona

Número LVIII - Desembre 2023

INDEX

Sumari	3
Lletres i Pensament	
<i>Blaise Pascal i els “Solitaires” de Port-Royal</i>	5
<i>La immortalitat, segons Borges</i>	8
Art i Ciències Socials	
<i>Los orígenes del feminismo</i>	16
<i>Arthur Schopenhauer i la música com 'Voluntat de Viure'</i>	18
Ciències, Salut i Ecologia	
<i>Albert Einstein: 'El mundo como yo lo veo'</i>	20
Biografies i Entrevistes	
<i>Boecio y la 'Consolación por la Filosofía'</i>	22
<i>Isidoro de Sevilla y las 'Etimologías'</i>	24
Agenda	26

SUMARI

El darrer número de l'any 2023 de *Frònesis* presenta en la secció 'Lletres i pensament' un article sobre els *Solitaires de Port-Royal*, un grup d'intel·lectuals francesos que es van recluir a un monestir en l'època de Lluís XIV, a fi de poder-se dedicar a reflexionar sobre ciència i filosofia. Tanmateix hi trobarem una recensió d'una de les cinc classes que Borges va impartir a la Universidad de Belgrano, dedicada al tema de la inmortalitat. La primera part d'"Art i ciències socials" està dedicada al feminismisme, el moviment social més important de la història, i la segona al paper que la música juga a l'hora d'objectivar la Voluntat de Viure, segons Arthur Schopenhauer.

'Ciències, salut i ecologia' ens fa cinc cèntims del llibre *El món d'Albert Einstein*, obra capdal per comprendre el pensament del creador de la Teoria de la Relativitat. En 'Biografies i entrevistes' hi dediquem un espai a dues figures destacades de la literatura medieval: Boeci i Isidoro de Sevilla. Finalment tanquem aquest número amb l'habitual secció dedicada a l'Agenda d'esdeveniments culturals recomenats. Moltes gràcies pel vostre temps i... Que tingueu una bona sortida i entrada d'anys!

Lletres i Pensament

Blaise Pascal.

Né en 1623 - Mort en 1662 .

Blaise Pascal, membre destacat dels
Solitaires de Port-Royal

BLAISE PASCAL i ELS SOLITAIRES DE PORT-ROYAL

Neus Figueres

Segons les dades proporcionades pel poeta Jean Racine, l'abadia de Port-Royal des Champs va ser fundada en les rodalies de París l'any 1204, en l'emplaçament ocupat actualment per la vil·la de Magny. El sant Pare Honori III va permetre a les monxes que havien de regir la institució que puguessin oferir allotjament a persones que busquessin un lloc de retir per dedicar-se a l'estudi o a la meditació, sense necessitat de prendre els vots de l'ordre cistercenca ni convertir-se a la religió catòlica.

Després de gairabé quatre segles d'activitat espiritual la rectitud moral de l'abadia s'havia relaxat, al igual que succeí en altres monestirs; i així l'any 1602 l'abadesa Jacqueline Arnauld va fer-se càrrec de la institució amb la intenció de regererar l'espiritu original. Al mateix temps, un grup de religiosos van fundar una mena d'escissió, establint un nou convent i una sèrie de col·legis vinculats, les *Petites écoles de Port-Royal*.

L'any 1634 la direcció espiritual de la comunitat va recaure en la persona de Jean Duvergier de Hauranne, seguidor del corrent teòtic impulsat per Cornelio Jansen, l'anomenat "Jansenisme". Prencent com a referent la filosofia cristiana d'Agustí d'Hipona, Jansen proposava l'acceptació de la voluntat divina, de la gràcia, en detriment del predomini dels desitjos i passions humanes. El Jansenisme de la comunitat de Port-Royal va dur als seus membres a apartar-se tant de la societat com de l'ortodòxia papal de moment, propugnant un retir encaminat a la pràctica d'una religiositat estricta i una plena dedicació al treball i a l'estudi. Aquesta pràctica va proporcionar alguns dels noms més destacats dins l'àmbit cultural del segle XVII, els anomenats "Solitaris": Antoine Arnauld, Pierre Nicole i Claude Lancelot; i juntament amb ells, Blaise Pascal, un dels grans noms del pensament europeu. De tendència agnòstica, Pascal va experimentar una primera conversió en contactar amb els jansenistes; però la nit del 23 de

novembre de 1654, trobant-se malalt, Pascal va experimentar una segona conversió, ara ja definitiva, que va deixar descrita en les seves *Memòries*.

Els solitaris de Port-Royal van fer una aportació molt notable en l'àmbit de la lògica i la llengüística, però per damunt dels treballs de tots ells cal fer esment de l'obra més important de Pascal. Retirat de la societat parisenca per dedicar-se completament a la seva devoció, la lectura, les matemàtiques, la física i la filosofia, les úniques relacions humanes que va passar a mantenir eren el seu contacte amb els ermitans de Port-Royal. Al voltant de 1655 Blaise Pascal va mantenir un diàleg amb el seu confessor, Le Maître de Sacy, que va assolir una notable popularitat entre els intel·lectuals al ser publicat sota el nom *Conversation avec M. de Saci sud Épictète et Montaigne*. En aquest diàleg Pascal exposa la polèmica entre l'escepticisme de Michel de Montaigne i l'ètica estoica d'Epictet.

No obstant, l'obra emblemàtica de Pascal, els *Pensaments* (*Pensées*, 1669), és una defensa de la religió cristiana i una reflexió antropològica sobre l'ésser humà. La conversió religiosa de Pascal al cristianisme el va conduir a dur una vida d'asceta, i els *Pensées* van ser l'obra de la seva vida, on apareix l'anomenada "Aposta de Pascal": «*Vostè té dues coses a perdre: la veritat i el bé, i dues coses per comprometre: la seva raó i la seva voluntat, el seu coneixement i la seva benaurança; i la seva naturalesa té dues coses de les quals ha de fugir: l'error i la misèria. La seva raó no resulta més perjudicada en triar l'una o l'altra, ja que cal triar. Aquesta és una qüestió buida. Però la seva benaurança? Sospesarem el guany i la pèrdua en triar creu (de cara o creu) sobre el fet que Déu existeix. Prenguem en consideració aquests dos casos: si guanya, ho guanya tot; si perd, no perd res. Aposti que existeix sense dubtar.*»

Port-Royal va ser destruit a finals del regnat de Lluís XIV, després de ser objecte de nombroses persecucions religioses i polítiques.

Bibliografia:

PASCAL, Blaise: *Pensaments*. Madrid, 2005.

RACINE, Jean: *Abrégé de L'Histoire de Port-Royal*. París: BiblioBazaar, 2009.

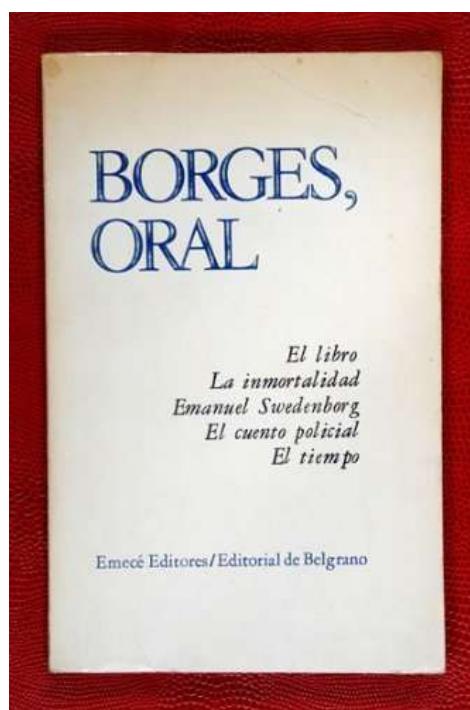
LA INMORTALIDAD, SEGÚN BORGES

Jordi Puigdomènec

En la obra *Borges oral* se recogen cinco clases que el escritor argentino pronunció en la Facultad de Humanidades de la Universidad de Belgrano. Se trata de cinco textos que por su calidad literaria y su contenido filosófico presentan un indudable interés, superando incluso a sus geniales y reconocidos relatos breves de ficción. En la segunda de estas clases abordó el tema de la inmortalidad, un anhelo secular del ser humano que en la Antigüedad obtuvo respuesta por medio de la teoría de la transmigración o reencarnación de las almas tras la muerte del cuerpo.

Siglos más tarde, en el período medieval y desde una visión lineal del tiempo, Tomás de Aquino dejó escrita esta cita: “*Intellectus naturaliter desiderat esse semper*” (“*La conciencia desea ser eterna, para siempre*”), Jorge Luis Borges no estaba de acuerdo. El escritor argentino discrepana porque tenía claro que para él la inmortalidad sería una condena, más que un anhelo ancestral: “*Tenemos muchos anhelos, entre ellos el de la vida, el de ser para siempre; pero también el de cesar, además del temor y su reverso: la esperanza. Todas esas cosas pueden cumplirse sin inmortalidad personal, no precisamos de ella. Yo, personalmente, no la deseo y la temo; para mí sería espantoso saber que voy a continuar, sería espantoso pensar que voy a seguir siendo Borges. Estoy harto de mí mismo, de mi nombre y de mi fama, y quiero liberarme de todo eso.*”

Pese a manifestar su deseo de mortalidad, Borges nos recuerda que si el tiempo es infinito en cualquier instante de nuestra vida nos encontramos en el centro del tiempo. En la misma línea Nicolás de Cusa y Blaise Pascal afirmaban que el universo infinito puede concebirse como una esfera cuya circunferencia está en todas partes, y el centro en ninguna. ¿Por qué no decir que este preciso momento, ahora, en el que estamos leyendo este artículo, tiene tras de sí un pasado infinito, un ayer infinito, y por qué no pensar que este pasado pasa también por este presente? En cualquier momento estamos en el centro de una línea infinita; en cualquier lugar del centro infinito estamos en el centro del espacio, ya que el espacio y el tiempo son infinitos y eternos.

Otros autores como Arthur Schopenhauer opinan que la inmortalidad es una realidad, pero desde un punto de vista genérico, no individual. Algo parecido había sostenido siglos antes Aristóteles, para quien el alma personal es una gota de agua que al morir cae y se disuelve en el mar. Sí, ha dejado de ser una gota, pero sigue siendo agua; y ahora formará parte de un océano infinito.

En este sentido Borges termina por afirmar que el “yo” debería ser lo menos importante para nosotros: “*¿Qué significa sentirnos “yo”? ¿En qué puede diferir el que yo me sienta “Borges” de que ustedes se sientan “A”, “B” o “C”? En nada, absolutamente. Este “yo” es lo que compartimos, es lo que está presente, de una forma u otra, en todas las criaturas. Entonces podríamos decir que la inmortalidad es necesaria, no la personal, pero sí la del género humano (...) Cada vez que repetimos un verso de Dante o de Shakespeare revivimos, de algún modo, aquel momento en que Shakespeare o Dante crearon ese verso. En fin, la inmortalidad está en la memoria de los otros y en la obra que dejamos. ¿Qué puede importar que esta obra sea olvidada?*”

La conclusión con la que Borges cerró su clase magistral venía a decir que la inmortalidad no es un tema personal, individual, sino colectivo, cósmico. Seguiremos siendo inmortales; más allá de nuestra muerte personal queda nuestra memoria, y más allá de nuestra memoria quedan nuestros actos, nuestros hechos, nuestras actitudes; toda esa maravillosa parte de la historia universal, aunque no lo sepamos. Y en opinión del genial escritor argentino para nuestra felicidad es mejor que sea así, que no lo sepamos.

Bibliografía.- BORGES, José Luis: *Borges oral*. Barcelona: Bruguera, 1980.

Art i Ciències Socials

LOS ORÍGENES DEL FEMINISMO

Susana Ros

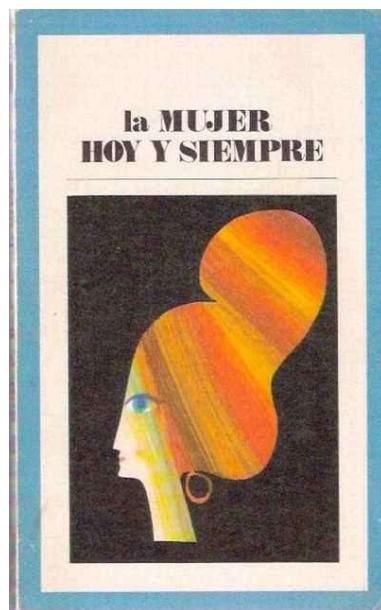
Las primeras reivindicaciones feministas pusieron el acento en la reclamación del acceso a la educación para todas las niñas, paso necesario para poder cursar en el futuro estudios superiores y ejercer profesiones cualificadas. En este sentido el influjo del filósofo y escritor John Stuart Mill y especialmente el de su compañera, Harriet Taylor, resultaron decisivos en la segunda mitad del siglo XIX a la hora de forjar un pensamiento feminista. En 1867 solicitaron del Parlamento inglés el derecho al voto femenino, y dos años después Mill publicó el libro *La esclavitud femenina*, del que cabe destacar fragmentos como éste: “*Creo que las relaciones sociales entre ambos sexos –aquellas que hacen depender a un sexo del otro en nombre de la ley– son negativas en sí mismas y forman hoy uno de los principales obstáculos para el progreso de la humanidad; entiendo que debe sustituirse por una igualdad perfecta, sin privilegios ni poder para un sexo ni incapacidad alguna para el otro.*”

En España el movimiento sufragista no tuvo las mismas características que en Inglaterra y el resto de Europa. El de las españolas no fue un sufragismo combativo, ni llegó a agrupar a una gran masa de mujeres, como sucedió en Londres. No obstante, la publicación del libro *Feminismo*, obra de Paulino Posada, levantó en nuestro país una polémica de proporciones considerables. Era finales del siglo XIX, y el debate se centró en si resultaba

conveniente promocionar el desarrollo intelectual de la mujer, ya que se corría el riesgo de que éste podría acarrear una merma en su feminidad, cuando no en su honestidad (más valdría decir “en su obediencia y sumisión”). Ya en 1921 dos asociaciones feministas presentaron en el Congreso una solicitud pidiendo los derechos civiles y políticos: “*Para que la mujer española pueda ocupar el lugar que le corresponde en las sociedades modernas, es necesario que le ayude la fuerza incontrastable de leyes sabias y justas, cuya elaboración no presenta inconveniente alguno, ya que en ningún cerebro quedan hoy vestigios de las absurdas teorías de inferioridad o superioridad de cada una de las dos mitades de la especie humana.*”

Cabría leerles este documento a algunos representantes políticos que hoy, transcurridos más de cien años desde el momento histórico en que fue redactado siguen afirmando, en base a la tan manida expresión “*una mujer es una mujer, y un hombre es un hombre*”, que resulta lícito seguir pagándoles a las mujeres sueldos más bajos y negándoles el acceso a los puestos directivos y de responsabilidad en las instituciones y empresas españolas. Los días del machismo rancio y casposo están contados, por mucho que las doctrinas políticas que aún lo defienden obtengan mayorías en países como Argentina, Polonia, Hungría, Suecia o Países Bajos.

Bibliografía.- AAVV: *La mujer hoy y siempre*. Madrid: Santillana, 1971.

SCHOPENHAUER, LA MÚSICA COM EXPRESSIÓ DE LA VOLUNTAT DE VIURE

Ramon Esmolan

El món com voluntat i representació, publicat per Arthur Schopenhauer l'any 1819, va obtenir una merescuda fama en la segona mitat del segle XIX, que dura pràcticament fins els nostres dies. El pessimisme, l'intuicionisme romàntic i el lloc que el pensador alemany assignava a les arts, i sobre tot a la música i la dansa, van ser els ingredients que més van contruir a l'èxit de la proposta de Schopenhauer. Per a ell la solució al dualisme platònic-kantià, que distingeix entre l'aparença (que se'n dona per mitjà de la percepció sensorial, i que Kant anomenava "fenómen") i l'autèntica realitat (que la podem entendre, però no la podem percebre, i que Kant anomenava "noumen"), es resolta per mitjà de la referència a una *Voluntat de Viure*, cega i irracional, que l'únic que busca és alimentar-se, crèixer i reproduir-se a través dels éssers naturals.

Aquesta Voluntat de Viure és la realitat més profunda, que actua a través dels diferents subjectes individuals, ja siguem persones, animals o vegetals. Tot allò que és viu i es mostra als sentits (*fenomen*) és l'expressió externa de la *Voluntat de Viure* oculta (*noumen*), que els humans podem objectivar per mitjà de cinc possibles activitats:

1er.- La ciència i la tecnologia. La recerca i el progrés científic permeten a l'ésser humà no ser tan dependent de la *Voluntat de Viure* i de les forces de la natura.

2on.- La música i la dansa. L'art, i especialment la música (sense lletra) i la dansa, són les formes d'expressió que millor ens connecten amb la *Voluntat de Viure*. No cal pensar, tan sols escoltar-la i sentir.

José Manuel López.

La Música en la Filosofía de Arthur Schopenhauer

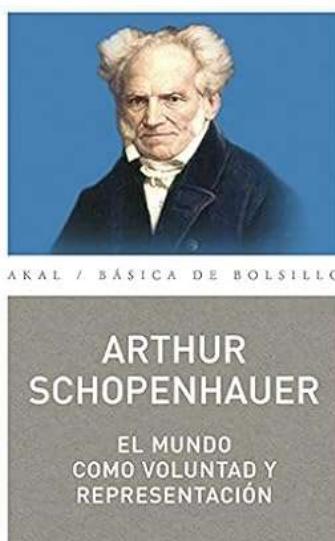
Frente al significado de la Filosofía de la Música en la Historia de la Filosofía

3er.- L'empatia. La superació de l'egoisme i la capacitat de compartir coneixements, emocions i sentiments amb altres persones ens permet superar la immediatesa cega i irracional dels desitjos de nutrició, creixement i reproducció, imposats de manera tirànica per la *Voluntat de Viure*.

4art.- Meditació. Arthur Schopenhauer va ser un dels primers occidentals que va entrar en contacte amb la filosofia oriental. La meditació, associada al budisme i al taoisme, ens posa en situació de superar el patiment inherent a la vida i assolir nivells profunds de consciència, que ens permetran alliberar-nos de la tirania de la *Voluntat de Viure*.

Si aconseguim assolir un “estat de carència de la Voluntat de Viure” deixarem de banda les nostres passions i podrem alliberar-nos del patiment que ens provoquen els desitjos, sempre insaciables. La música, i en concret les partitures de Richard Wagner, són, per a Schopenhauer, la millor via per objectivar la *Voluntat de Viure*, i així objectivar-la i dominar-la.

- Bibliografía.- BEARDSLEY, M. C.; HOSPERS, John: *Estética. Historia y fundamentos*. Madrid: Cátedra, 1976.
- LÓPEZ, José Manuel: *La música en la Filosofía de Arthur Schopenhauer*. Madrid. EAE, 2021.
- SCHOPENHAUER, Arthur: *El mundo como voluntad y representación*. Madrid: Tecnos, 2016.

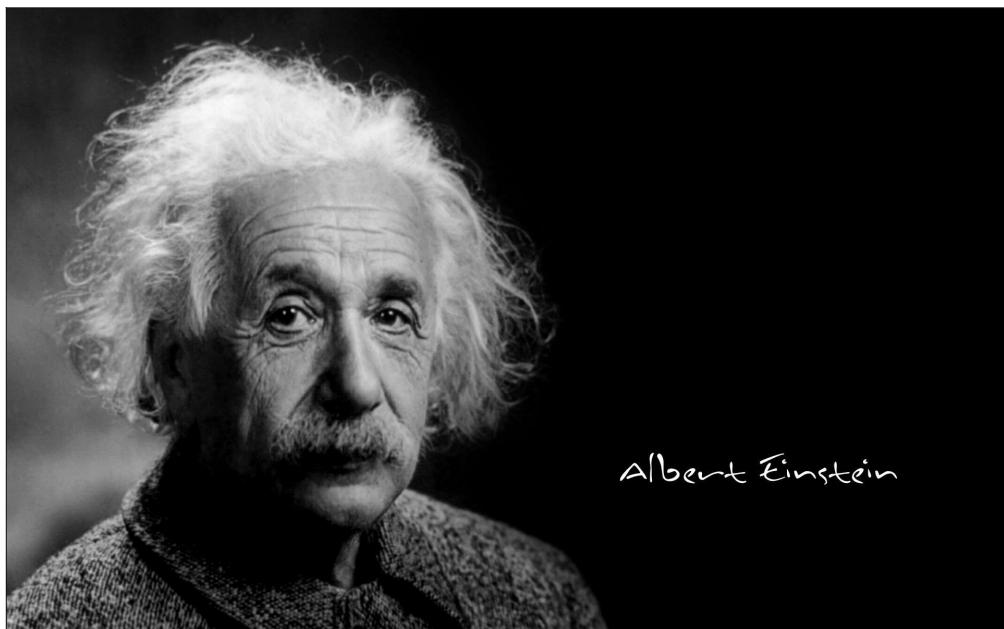

Ciències, Salut i Ecologia

EL MÓN D'ALBERT EINSTEIN

Josep Groselles

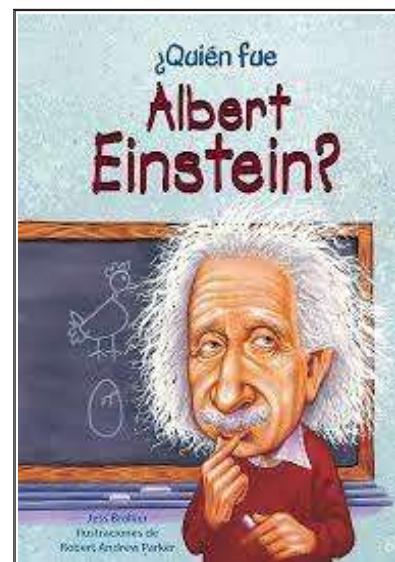
Enguany s'ha publicat la tercera edició del volum *El mundo como yo lo veo*, un recull de textos escrits per Albert Einstein, que ens ofereixen una amplia panoràmica de les conviccions, preocupacions, certeses i dubtes del gran físic alemany. Probablement un dels físics més populars de tots els temps, la seva Teoria de la Relativitat, juntament amb la Mecànica Quàntica, suponen dos dels fonaments essencials de la física moderna. A més, Einstein va contribuir eficaçment al desenvolupament de la Filosofia de la Ciència, una disciplina que té com objectiu l'estudi dels diferents criteris de demarcació entre allò que és ciència i allò que no ho és.

La vida d'Einstein va ser un tràfec constant, sempre en la recerca de coneixement, de nous reptes i de llocs o instituciones que li permetessin dur a terme la seva activitat científica. Aquesta mobilitat el va dur a viure en Alemanya, Itàlia, Suïssa, República Txeca, Anglaterra i Estats Units, país que va atorgar-li la seva ciutadania i on traspassaria l'any 1955. L'arribada del nacionalsocialisme a l'Alemanya d'Adolf Hitler l'any 1933 va obligar Einstein a fugir a EEUU com a refugiat. Els anys següents va dedicar-los en bona mesura a difondre missatges pacifistes, on reclamava una ressistència no violenta com única manera de respondre efectivament a les proclames d'odi que arribaven des del bàndol feixista, que poc a poc anava ampliant el seu marc d'influència des d'Alemanya fins a Itàlia, Espanya o el Japó.

L'any 1939, pocs mesos abans de l'esclat de la II Guerra Mundial, Albert Einstein va dirigir una carta al president nordamerican Franklin Delano Roosevelt on demanava una major inversió monetària i humana per la recerca i el desenvolupament d'armes de destrucció masiva, concretament la bomba atòmica, com única resposta possible al programa armamentístic alemany que ja es troava treballant en aquest terreny des de feia un temps difícil d'especificar. La qüestió, ara, era prendre-li la davantera, doncs del contrari els alemanys haurien pogut llençar la bomba i guanyar la guerra.

El resultat del programa desenvolupat pels Estats Units va donar com a fruit la fabricació i el llençament de les bombes atòmiques d'Hiroshima i Nagasaki, una catàstrofe humanitària sense precedents. No obstant, en cas de què Alemanya hagués aconseguit l'elaboració de la bomba abans que els Estats Units, el resultat podria haver estat molt pitjor. En qualsevol cas, l'esclat de les dues bombes atòmiques al Japó va significar, a més del desitjat punt i final de la II Guerra Mundial, l'inici de la Guerra Freda i de la política de desenvolupament d'armes nuclears per part dels Estats Units i de la Unió Soviètica.

Albert Einstein va mostrar en tot moment una sensació de remordiment per la seva contribució a la creació de la bomba atòmica, tot i que ell mateix entenia que es tractava del producte inevitable de l'activitat científica. De no haver desenvolupat primer la bomba els Estats Units, poc després l'haguessin descobert els alemanys, i el resultat de la guerra hauria estat molt diferent. Els diferents textos que es publiquen en aquest volum, *El mundo como yo lo veo*, són per tant una mostra important del pensament d'Albert Einstein: una selecció de cartes, xerrades, discursos, assajos i articles que constitueixen una mostra fefaent de la humanitat i els valors que accompanyaven l'intel·lecte excepcional del físic alemany.

Bibliografia.- EINSTEIN, Albert: *El mundo como yo lo veo*. Barcelona: Plutón, 2023.

Biografies i entrevistes

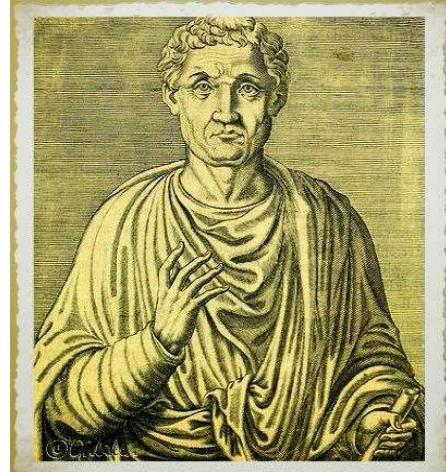

Boeci, conegut com
l'últim dels romans

LA CONSOLACIÓN POR LA FILOSOFÍA, DE BOECIO

Josep Groselles

La consolación por la filosofía es la última obra de Anicius Manlius Severinus Boethius, Boecio, escrita cuando el autor se encontraba recluido en prisión en la ciudad de Pavía, esperando la ejecución de su condena de muerte a causa de su actividad política. La situación extrema en la que se encontraba Boecio puede explicar, en parte, el tono y el carácter de la obra. Estructurado en cinco libros –algunos historiadores mencionan un sexto libro, perdido–, el texto adopta la fórmula platónica del diálogo entre el propio autor y la Filosofía, que se le presenta como una dama de porte majestuoso: “*La Filosofía desprende una soberana autoridad y es maestra de todas las virtudes*”.

Boecio, conocido como *el último filósofo romano*, propone una consolación ante las tribulaciones de la existencia humana en su paso por el mundo basada en el ejercicio de la razón, antes que en la profesión de la fe. Los cinco libros van exponiendo, alternando verso y prosa, la dedicación del autor por el estudio de la Filosofía. Gracias a ello consigue superar los vaivenes de la fortuna, concretados en el ir y venir de la prosperidad y de la miseria, entendidos en un sentido amplio. Mostrando una clara influencia platónica o, mejor dicho, neoplatónica, Boecio identifica la divinidad con el Bien, principio universal y supremo que por medio de la Providencia protege, de algún modo, a todos los humanos que adoptan el Bien como referente en su pensamiento y en sus acciones. Boecio también distingue entre el carácter divino de la Providencia y el principio azaroso que rige el hado, el destino en un sentido pre cristiano. Por otro lado se esfuerza por compatibilizar el libre albedrío con la omnisciencia divina.

Entre consolación y consolación, Boecio va enumerando los males que le afligen tanto a él como a la sociedad de su tiempo. Su consuelo tiene mucho de la resignación estoica, pero con el componente cristiano de la acción benevolente de la Providencia. Los bienes terrenales, la riqueza, la fama y el poder presentan un carácter abiertamente inconsistente, mientras que la búsqueda del conocimiento y de la verdad conducen a la máxima

excelencia en el ejercicio de la virtud. En última instancia alcanzar el *Sumum bonum*, el Bien Supremo, que Boecio identifica con el encuentro con la divinidad, supone conseguir la felicidad, fin último del ser humano.

Pero el caso es que el mal existe en el mundo. Y así como la búsqueda del saber y el ejercicio del Bien elevan a los humanos a una condición casi divina, el mal degrada al hombre y lo rebaja al rango de los seres irracionales y salvajes. Por tanto, ¿cómo compatibilizar la omnipotencia divina con la existencia del mal? Boecio explica que hay dos fuerzas operativas en el universo: la Providencia y el Azar. La primera supedita el ser humano a la divinidad, mientras que el Azar hace posible la libertad humana y, con ella, la posibilidad de elegir entre el bien y el mal. Dios ya conoce lo que el hombre va a escoger, dada su condición atemporal y eterna, pero no interfiere en absoluto en su proceso de elección.

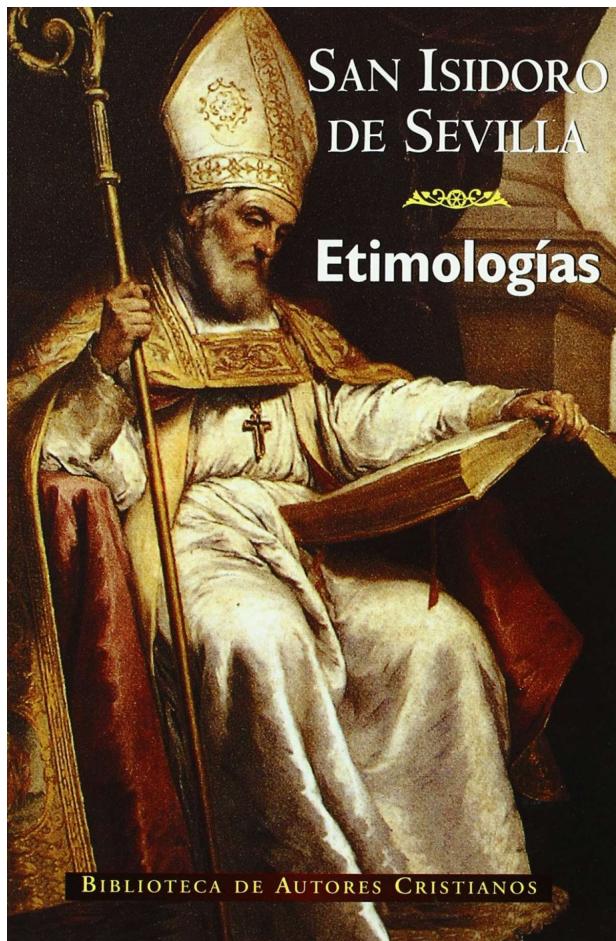
Desde un punto de vista formal La consolación por la filosofía es asimismo deudora de la lógica y de los silogismos aristotélicos, conocidos a fondo por Boecio. Pero cabe señalar que son el neoplatonismo y el estoicismo las dos corrientes predominantes en el texto erigiéndose, por este lado, como uno de los referentes a la hora de abordar la síntesis entre filosofía y religión revelada, característica fundamental de la primera y la segunda Escolástica que surgirían en el orbe cristiano en los siglos siguientes.

Bibliografía.- BOECIO: *La consolación por la Filosofía*. Madrid: Akal, 2021.

LAS ETIMOLOGÍAS, DE ISIDORO DE SEVILLA

Josep Groselles

Estructuradas en veinte libros, los tres primeros capítulos de las *Etimologías* de Isidoro de Sevilla (Cartagena, hacia 556 - Sevilla, 636), Obispo, teólogo y erudito de la España visigoda, tratan sobre las llamadas “siete artes liberales”, el *trivium* –gramática, retórica y dialéctica– y el *quadrivium* –aritmética, geometría, astronomía y música–; el cuarto libro se ocupa de la Medicina; el quinto del Derecho; el sexto, el séptimo y el octavo, de la Teología, la Religión y la Filosofía, respectivamente; el noveno y el décimo se ocupan de la Etimología, propiamente dicha; el onceavo tiene como contenido la explicación detallada de la fisiología humana; el doceavo hace lo propio con la fisiología animal; y, finalmente, los libros del treceavo al veinteavo tratan de cuestiones referidas a la naturaleza, el urbanismo, la guerra , el juego, los oficios, el vestuario y la alimentación.

Las *Etimologías* constituyen una enciclopedia del saber antiguo, escrita con la intención de ofrecer una visión unitaria del conjunto de las ciencias de la época, y tomando como eje central el estudio de la procedencia de las palabras: “*La Filosofía es el conocimiento de las cosas humanas y divinas, junto con el propósito y el cuidado del buen vivir.*” Isidoro de Sevilla defendía la idea de que era factible conocer el significado profundo de los términos estudiando sus raíces gramaticales, por lo que aplicó este método a los tres grandes ámbitos que, siguiendo la técnica estoica, orientan el sentido final de su obra: el mundo natural (*physis*), la moral (*ethos*) y la razón (*logos*). Siguiendo asimismo una inspiración de origen neoplatónico, Isidoro propone una jerarquía o escalera ontológica con diversos grados de complejidad en los niveles del Ser, tomando como punto de partida una “Creación Inteligente” a partir de la nada de la mano de la divinidad entendida al modo hebreo, pero con los atributos platónicos de la Idea del Bien, así como un proceso de emanación descendente que culmina en el último peldaño de la escala del Ser, el mundo material. Según esta visión, compartida con Agustín de Hipona, el Mal no es un ser, una entidad en sí, sino únicamente la ausencia del Bien, la privación de la bondad. Esta teoría suele aparecer ilustrada con el símil de la luz y la oscuridad: en realidad no existe la oscuridad como una forma de materia o energía, sino simplemente como la ausencia de luz.

Otra de las influencias que pueden detectarse en la obra de Isidoro de Sevilla es la de Aristóteles, tanto en cuestiones lógicas referidas a sus análisis etimológicos como en el estudio de la estructura de la realidad, asumiendo la teoría hileomórfica según la cual todas las substancias están compuestas de materia y forma, entendiendo la materia como la combinación de los cuatro elementos esenciales: tierra, agua, aire y fuego. El ser humano queda definido como un: “*Animal racional, mortal, risible, terreno, bípedo e implume.*” Ocupa un lugar central en el universo, ejerciendo el alma a modo de vínculo con la divinidad, mientras que el cuerpo pertenece al ámbito del mundo material. El fin último del ser humano es, como señaló Aristóteles, la consecución de la felicidad. En definitiva, la obra de Isidoro de Sevilla supone una notable aportación al mundo intelectual, ya que recopila y resume buena parte del saber antiguo asociado a la cultura grecorromana, mostrando esencialmente influencias procedentes del neoplatonismo, del aristotelismo y del estoicismo, todo ello sintetizado con la doctrina cristiana entendida como religión revelada y verdadera.

AGENDA CULTURAL

MUSEU DE LA XOCOLATA

Alguna vegada has vist un Museu de la Xocolata? A què esperes? Compra ja la teva entrada per gaudir d'aquest peculiar Museu de la Xocolata a Barcelona, i queda't mut en descobrir les escultures que han estat realitzades amb aquesta delícia. Barcelona va ser el port d'origen per a la distribució de la xocolata. Per això, aquesta ciutat està tan vinculada amb aquest producte. Al Museu de la Xocolata no només podràs aprendre tota la història sobre aquest producte, també podràs provar-ho. Un pla per fer turisme a Barcelona completament divertit, que podràs gaudir en companyia de tota la família. Les entrades pel Museu de la Xocolata de Barcelona tenen un preu des de 6 euros. Carrer del Comerç, 36, 08003 Barcelona, Espanya.

<https://www.ticketea.com/venues/museum-xocolata/>

MUSEU DE BADALONA

Descobreix la ciutat romana de *Baetulo* i gaudeix d'exposicions interessants i de prestigi al Museu de Badalona. La tasca del Museu consisteix a recollir, conservar, investigar i difondre els objectes relacionats amb el municipi que siguin representatius de diferents períodes i aspectes de la seva història i del seu art. El Museu exerceix també les tasques de vigília i protecció del Patrimoni històric de Badalona, que comprèn els immobles i objectes mobles d'interès artístic, històric i paleontològic, arqueològic, etnogràfic, científic o tècnic, patrimoni documental i bibliogràfic, i els jaciments i zones arqueològiques. Així mateix porta a terme les excavacions arqueològiques a la ciutat i el seu territori, i conserva els fons que en procedeixen, la majoria d'època romana, pertanyents a la ciutat de Baetulo (l'actual Badalona), declarada Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) per la Generalitat de Catalunya l'any 1995. D'altra banda, el Museu gestiona també l'Arxiu Històric de la Ciutat de Badalona (AHBDN) i l'Hemeroteca Local. Horaris: de dimarts a dissabte de 10 a 14 h i de 17 a 20 h; diumenges i festius de 10 a 14 h. Plaça de l'Assemblea de Catalunya, 1, 08911 Badalona. Tel. (34) 933 841 750.

<http://www.museudebadalona.cat>

CASA MUSEU GAUDÍ DE BARCELONA

Descobreix la Casa Museu Gaudí, ubicada dins del Park Güell de Barcelona, i coneix una de les vivendes del famós Antoni Gaudí, el seus mobles i la decoració interior d'aquesta Casa Museu. Entra a la Casa Museu Gaudí per descobrir la vida i la feina de l'arquitecte català a través dels mobles i altres objectes que va dissenyar. Observa mobles fantiosos i objectes d'art dissenyats per l'arquitecte. Descobreix com és la decoració de la casa en què Gaudí va passar els darrers últims 20 anys de la seva vida. La casa va ser construïda sota el comandament de Gaudí, i en ella, es pot observar la seva influència en la façana rosa o en les escultures del jardí. A l'interior, tot recorda a Gaudí, els mobles que va dibuixar, els dibuixos i Obres d'Art. La casa es preserva com en l'època en què Gaudí l'ocupava. Antoni Gaudí s'ha convertit en una de les persones més apreciades de la cultura catalana. És conegut principalment per la seva arquitectura, però durant la seva carrera, va dissenyar també mobles, objectes i jardins. La casa ens dóna una percepció de com era l'artesanía catalana durant el modernisme.

<https://www.ticketea.com/entradas/visita-casa-museo-gaudi-barcelona>

TALLERS DE TEATRE AL ZORRILLA DE BADALONA

Els tallers del Teatre Zorrilla tenen com a objectiu principal l'ensenyament i la promoció de les arts escèniques a través de la formació d'actors i actrius. Per dur-los a terme es compta amb un col·lectiu de mestres de gran professionalitat, que transmeten als alumnes els seus coneixements tècnics i pràctics en el terreny de la interpretació, la dicció i la preparació corporal. Els tallers s'organitzen per a grups de totes les edats i nivells, a partir de 10 anys i sense límit d'edat. El preu és de 45 euros mensuals, amb una matrícula de 20 euros. El seu calendari es el del curs escolar. Per més informació us podeu posar en contacte amb el telèfon 93 384 40 22, o enviar un correu a l'adreça info@teatrezorrilla.cat. Teatre Zorrilla: c/ Sant Miquel, 54. Badalona.

<http://www.teatrezorrilla.cat/tallers>

FILMOTeca DE CATALUNYA

La Filmoteca de Catalunya promou la difusió de la cultura cinematogràfica a través de projeccions de films clàssics de tots els temps, i també del cinema d'autor i l'exploració de nous llenguatges audiovisuals contemporanis. Un altre dels seus objectius és la formació de nous públics cinematogràfics. Per un preu molt ajustat podréu gaudir de les millors pel·lícules de tots els temps. A les 11 hs. del matí es programa una sessió especial per a escoles i instituts. Plaça Salvador Seguí, 1-9, 08001 Barcelona. Tel.: 935 671 070.

<http://www.filmoteca.cat/web/la-filmoteca>

ESTIMA EL CINEMA! ESTIMA EL MALDÀ!

En el Cinema Maldà donem una segona oportunitat a les millors pel·lícules del cinema internacional. Gaudeix de la nostra cartelera en Barcelona i descobreix les nostres maratons a un preu molt especial. La mateixa entrada és vàlida per a tantes pel·lícules com vulguis en el mateix dia. El primer i el tercer dissabte de cada mes pel matí tenim "Maldanins", sessió de cinema matinal per a pares i mares amb nens i nadons. Si ets un bon cinèfil, no renunciis a allò que més t'agrada! Recordem que amb el preu d'una entrada podeu accedir a la projecció de totes les pel·lícules que es programen al llarg del dia, ja siguin en sessió de tarda o sessió de nit.

Estem a Barcelona, en el carrer del Pi, nº 5. Telefon: 933 019 350. No passeu calor! Consulteu la programació refrescant i estiuenc a:

www.cinemamalda.com

FRÓNESIS

CRÈDITS

Administrador: Francisco Sánchez Morales

Directora: Cati Romero

Cap d'Estudis: Emmanuel Prats

Editor: Jordi Puigdomènech

Departament de qualitat: Sandra López

Personal d'administració: Sònia Escudero, Carmen Pallarés, Ismael López, Loli Pulido, Noelia López

Assessorat editorial: Centre d'Investigacions Film-història (Universitat de Barcelona). www.filmhistoria.org

Revista cultural del **Centre d'Estudis Joan Maragall**

Contacte: jordi.puigdomenech@joanmaragall.com

Frónesis